

onbekende beroemdheid eilco kasemier (1920)

Bijzondere zeilprestaties zijn niet alleen voorbehouden aan mensen uit de categorie Bekende Nederlanders. Zeilen belicht een aantal van die vergeten zeilers onder de noemer 'Onbekende beroemdheden'.

Een horizon vol dromen

De woonplaats van Eilco Kasemier (90), Almere Haven, lijkt goed gekozen, alleen al qua naam. Iemand van die leeftijd heeft wel recht op een Haven, zou je kunnen zeggen. En dat geldt zeker voor iemand met zo'n staat van dienst: twee keer de wereld rond en als eerste Nederlander en tweede solozeiler ter wereld van oost naar west rond Kaap Hoorn.

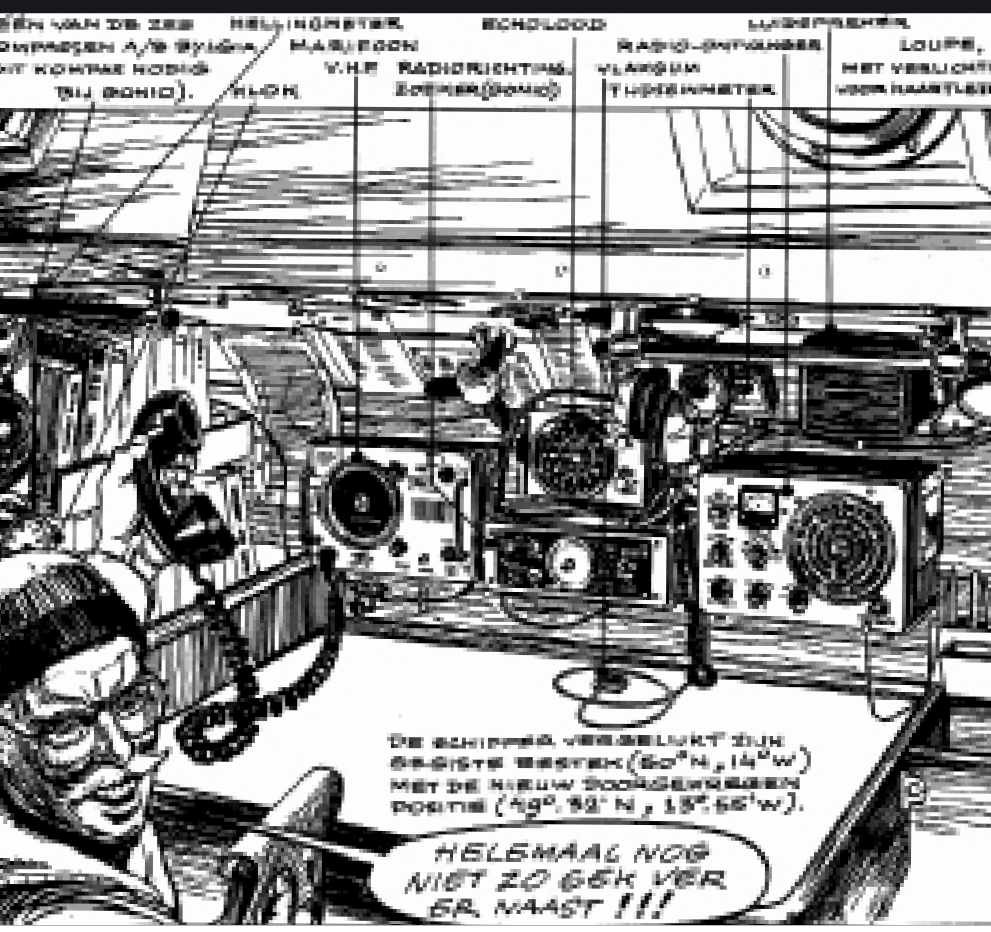
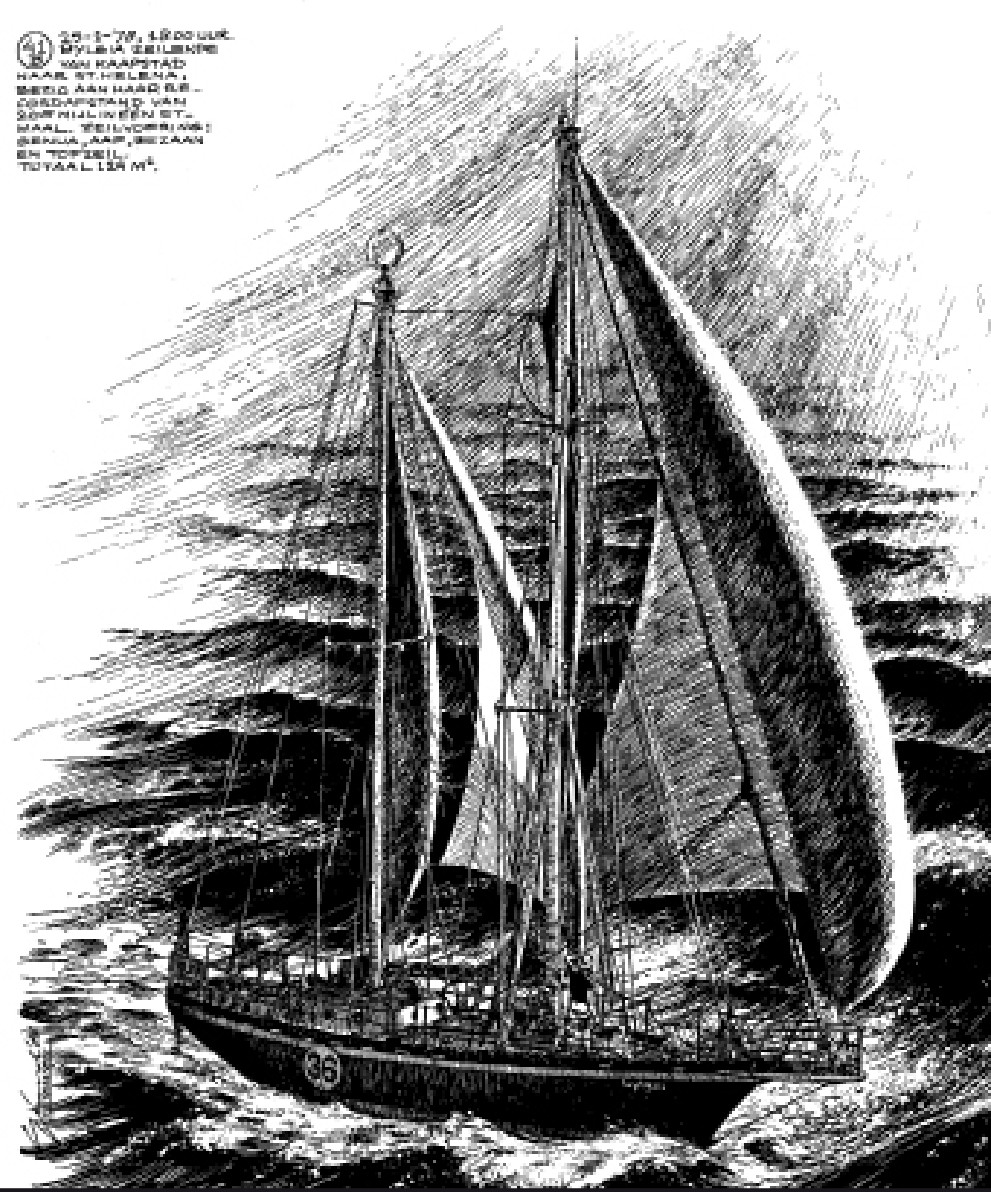
TEKST EN FOTO'S MICHEL VAN STRATEN TEKENINGEN GERARD VAN STRAATEN

Toen ik hem belde om te vragen of ik langs mocht komen om over zijn solo-reis te praten, had hij geantwoord: "Nou, dat is al zo lang geleden, daar weet ik niet zoveel meer van." De opmerking bleek plagerige bescheidenheid te zijn.

Icoon van levenslust

Eilco Kasemier werd voor mij een icoon van solozeilen en van levenslust, sinds ik Alleen rond de wereld voor het eerst las en bekeek. Want dat is het boek dat Gerard van Straaten over zijn bijzondere reis heeft gemaakt: een boek om te lezen én te bekijken. Bij een unieke reis hoort een uniek boek, moeten Kasemier en Van Straaten in 1983 hebben gedacht. En daarin hadden ze gelijk, gezien de prachtige uitgave in strip-vorm. Ik reis af naar Almere Haven. Ik bel aan bij zijn flat en plotseling sta ik daar oog in oog

met Kasemier. De krachtige zeiler van de tekeningen van Van Straaten oogt nu ten-ger, maar zijn blik verradt onmiskenbaar de Kasemier die ik uit het boek ken. Voor mij is dit een bijzondere ontmoeting. "Kom binnen", zegt hij, mij terug op aarde zettend. Direct daarna wordt duidelijk dat Kasemier's reactie door de telefoon alleen een plaagstootje was geweest. De entree en de woonkamer vormen vooral een dankbare verzameling van muren, die hun be-staansrecht louter te danken lijken te heb-ben aan het feit dat ze hun bewoner omringen met foto's, schilderijen en nog meer foto's van *Bylgia*, het zeiljacht waar-mee Kasemier in 1976 de wereld rondvoer. Als eerste Nederlander rondde hij Kaap Hoorn. Alleen maar passaatzeilen had hem saai geleken en een doorgang door het Panamakanaal was nog heel duur, dus moest het via Kaap Hoorn. Van oost naar west ook nog, tegen de heersende stromen en windrichtingen in. De Schot Chay Blyth, de eerste die Kaap Hoorn als

“Voor wie bij Kaap Hoorn een fout maakt, is geen weg meer terug”

eilco kasemier (1920) onbekende beroemdheid

solozeiler rondde in 1971, had hierover gezegd: “Voor wie bij Kaap Hoorn een fout maakt, is geen weg meer terug.” Geen weg terug. Het onderhoud in Kasemier’s woonkamer zal me duidelijk maken dat dat uitgangspunt heel goed bij zijn leven past.

Zeilen in de genen

“Ik ben als Fries geboren.” Ik zit net en zonder dat ik een vraag heb kunnen stellen, steekt Kasemier van wal. Hij oogt broos, de dunne haren over zijn smalle schedel. “De zeilerij komt van m’n genen.” Hij vertelt me over zijn jeugd aan het Sneekerveer, de bootjes bij het paviljoen dat zijn vader daar bestierde en zijn baantje als zeilinstructeur van de ANWB bij de Eerste Friesche Zeilschool. Van kleine bootjes ging hij naar groter water. “Met een kajuitbootje van 6,5 meter wilde ik een week het IJsselmeer op, met een vriend. Die vriend ging uiteindelijk niet mee. Toen ben ik alleen gegaan.” Het zou een bepalende solotocht worden.

Kasemier vervolgt, en ik zie achter zijn goudgerande bril een twinkeling in zijn ogen ontstaan: “Ik lag voor anker, vlakbij de Afsluitdijk. Ik had veel te veel pannenkoeken gekregen, die ik zelf had gebakken.” Hij lacht. “Ik ging naar buiten en zag boven de dijk allerlei meisjes zweven, met bloemenkransen om hun hals, net zoals in Hawaï. Ze zwaaiden naar me. Toen wist ik: dit is het begin van iets, dit is wat ik wil.” Alleen varen, dat wilde Kasemier, zonder de verantwoordelijkheid te dragen voor een ander. Zelf beslissingen nemen. Solo.

“Waar kwam uw inspiratie vandaan om de wereld te willen omzeilen?”, vraag ik. Kasemier staat op van zijn stoel en schuifelt naar de rijk gevulde boekenkast, die een hele wand van zijn kamer beslaat. Sailing en zeilen, dat zijn de twee onderwerpen waar zijn bibliotheek over gaat. Hij pakt er een boek uit en overhandigt het mij. Het is Gerbrand Douma’s *Reis om de wereld*. “Dit las ik toen ik twaalf jaar was. De kapitein uit dit boek laat zijn bemanning kiezen of ze door het Panamakanaal of via Kaap Hoorn de Stille Oceaan zullen bereiken. De bemanning kiest voor Kaap Hoorn.” De beroemde kaap zou nooit meer uit zijn gedachten verdwijnen en de droom om de wereld rond te varen was geboren. Wat een jongensboek en een stapel pannenkoeken al niet kunnen bewerkstelligen.

Lijstjes

De keuze voor Kaap Hoorn sprak niet alleen de jonge lezer Eilco aan, maar ook de oudere Kasemier. Die vertrok pas op 56-jarige leeftijd, om via dezelfde kaap de ene oceaan in te willen ruilen voor de andere. In de jaren tussen die twee leeftijdsfasen had het plan om solo de wereld te omzeilen vaste vorm gekregen. Geen weg terug. Kasemier liet *Bylgia* bouwen door Dick Koopmans, die hierover zei: “Toen Eilco Kasemier in de loop van 1971 voor de eerste maal bij mij op bezoek kwam om over een eventueel te bouwen jacht te praten, had hij er jarenlang over nagedacht. Hij had dan ook de eisen waaraan de boot zou moeten voldoen zeer gedetailleerd omschreven.”¹

Kasemier zelf zegt tegen mij: “Ik was er de hele dag mee bezig, met dat ontwerp. Ik sliep er mee in.”

Ik neem een slok van mijn koffie, wat Kasemier de gelegenheid geeft om de draad van het verhaal op te pakken waar hij dat wil. Kaap Hoorn is nog ver weg, eerst moet er worden getrouwd. Hij kiest zijn woorden zorgvuldig; hij weet alle jaartallen nog. Wat Kasemier me vertelt, zegt veel over de zeiler die hij is.

“Na de oorlog had ik behoefte aan vastigheid, een gezin. Dus maakte ik een lijst met zeven meisjes die ik leuk vond. En ik ging afstrepen: de één was al getrouwd, een andere had vijf kinderen en weer een ander had een pukkel op haar neus.” Hij zou trouwen met Ellen (zonder pukkel), een vrouw die niet alleen tijdens Kasemier’s reis het hotel bestierde waar Kasemier zijn brood mee verdiende, maar hem ook de ruimte gaf om zijn levensdroom in vervulling te doen gaan. “Ik had een clauseule in mijn huwelijkscontract laten opnemen: ik ga dat doen.” Ellen wist met wie ze trouwde. “Het was een hele lieve vrouw”, vult Kasemier vertederd aan. Anderhalf jaar geleden is ze overleden.

De manier waarop Kasemier een vrouw zocht lijkt me een goede afspiegeling te bieden van hoe hij in het leven stond als zeiler. Ook voor zijn boot en reis maakt hij lijstjes. Kasemier noemt in *Alleen rond de wereld* enkele eisen aan de solozeiler die Kaap Hoorn wil rondvaren: ‘Een egoïstisch karakter; ondanks deze egocentriciteit de steun van vrouw en kinderen; een minutieuze voorbereiding; ijdelheid, geluk en een sterke verbeeldingskracht; zelfdiscipline en wat moed; een uitstekende gezondheid; een getraind gevoel voor souplesse; wilskracht en doorzettingsvermogen; geloof en vertrouwen en uithoudingsvermogen.’ Dat deze elementen hard nodig zijn, toont ook de ronding van de kaap door het jacht *Tzu Hang* in 1968: Miles en Beryl Smeeton hadden er samen vier etmalen voor nodig. Ook de Smeeton’s waren doorzetters, want aan hun succesvolle ronding in 1968 waren twee eerdere pogingen vooraf gegaan. Die waren beide echter geëindigd in ont-

EEN TWEEDE RONDJE

Kasemier voer voor een tweede keer de wereld rond, maar dan in een motorjacht, *Bylgia II*. Dat deed hij in 1983-1984, toen hij 63 jaar was. Het motorbotenblad *Circumnavigator* schreef in 2003 over deze reis: ‘Kasemier was in a hurry, as he wanted to circumnavigate in 200 days or less, so he often ran into snotty weather and head seas.’

CAPO HOORN

‘Twelc onse president ter eeren des stads van Hoorn noemde Capo Hoorn.’ Dat is een citaat uit het logboek van schipper Willem Corneliszoon Schouten. Hij schreef dit nadat hij in 1616 tijdens een zoektocht naar een westelijke doorvaartroute naar Azië aan boord van *Eendracht* het zuidelijkste puntje van Amerika had ontdekt, sindsdien dus Kaap Hoorn genoemd. De president waar hij in het citaat naar verwijst, is Jacob le Maire, die op dezelfde reis voer. Naar hem werd Straat le Maire genoemd, de doorgang tussen Vuurland en Stateneiland, ten noordoosten van Kaap Hoorn.

onbekende beroemdheid eilco kasemier (1920)

WIN EEN BOEK
Er bestaat een bijzonder boek over de reis van Kasemier. Niet alleen vanwege de inhoud, maar vooral ook door de vorm: Gerard van Straaten beschreef én visualiseerde Kasemier's reis als stripverhaal. Het prachtig uitgevoerde *Alleen rond de wereld* is niet meer in de boekhandel verkrijgbaar, maar *Zeilen* heeft desondanks een exemplaar weten te vinden en vond Eilco Kasemier bereid het te signeren. U maakt kans op ontvangst van dit unieke exemplaar door een e-mail te sturen naar info@zeilen.nl, met daarin een korte motivatie waarom u vindt dat u voor het boek in aanmerking komt.

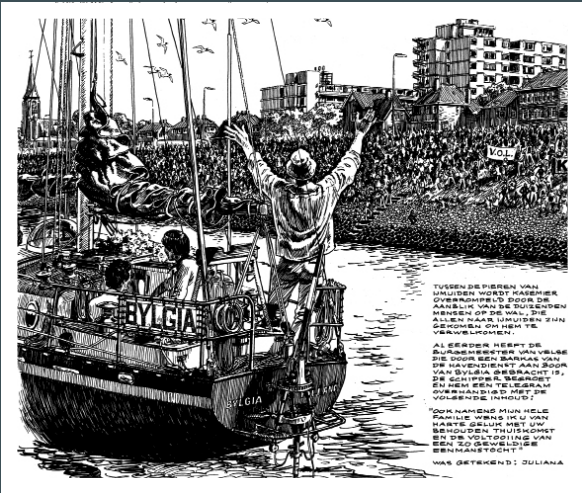

STICHTING NEDERLANDSE KAAP HOORN-VAARDERS
De Stichting Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders huist uiteraard in Hoorn. Deze stichting beheert, publiceert en presenteert materiaal en verhalen van de bijzondere Kaap en zijn bedwingers. In april 2011 is er een nieuwe tentoonstelling te zien met als titel 'Zeezeilers rond Kaap Hoorn'. Voor meer informatie en openingstijden: www.kaaphoornvaarders.nl.

masting. En deze pogingen waren oostwaarts, een richting die minder moeilijk wordt geacht dan de westwaartse richting van Kasemier, vanwege de meestal westelijke wind. Een ultieme illustratie van het ruige karakter van deze beruchte passage vormt de prestatie van de Duitse driesmaster *Susanna* in 1905; ze had er 99 dagen voor nodig om via de Kaap van de Atlantische naar de Stille Oceaan te komen.

Geen angst
Kasemier deed er vijftien dagen over om van 50° zuiderbreedte op de Atlantische Oceaan naar dezelfde breedtegraad op de Stille Oceaan te komen. Hij kreeg alle windrichtingen te verduren, “maar het meeste was aan de wind”, moest in de directe aanloop van Kaap Hoorn drie keer grijpen en twaalf keer overstag en sloeg twee keer plat. “Had u angst?”, wil ik weten.
“Helemaal niet.” Het klinkt niet opschepperig, maar als een feitelijke mededeling. “Ik had een enorm vertrouwen in *Bylgia*, die was niet kapot te krijgen. Ik had al zoveel gelezen over de reis en de Kaap, dat het gewoon bekend gebied leek toen ik er was. Ik heb er ook nooit tegenop gezien. Het vervelendst vond ik de windstiltes in de doldrums. Je gaat niet vooruit en niet achteruit, je kunt niks en je doet niks, dat vond ik het ergst. Ik wil actief zijn.” Kasemier is op zijn wereldtocht enkele keren bijna overvaren door vrachtschepen; zelf werd hij op een zeker moment net op tijd wakker om een hele vloot kleine vissersscheepjes te ontwijken. “Anders had ik een ravage aangericht.”
“Wat deden die bijna ongelukken met u?”, vraag ik.
“Ach, het hoorde erbij. Ik ben een fatalist.” Kasemier zeilde berekenend en de eventualiteit om overvaren te worden, zag hij als een statistische mogelijkheid; het was een gecalculeerd risico.

Hoogtepunt
“Was de ronding van Kaap Hoorn een hoogtepunt van uw reis?”

“Het gaf me enorm veel voldoening, maar het echte hoogtepunt voor mij kwam daarna, ruim drie weken later. Op gegist bestek probeerde ik Robinson Crusoe-eiland aan te doen. Toen had ik er ruim 15.000 mijl opzitten sinds IJmuiden.” Kasemier had op dat moment Kaap Hoorn gerond, was twee keer plat gegaan, had daarna nog enkele stormen te verduren gehad, evenals de door hem zo gehate windstiltes. Hij vervolgt zijn verhaal: “Na een aantal etmalen op gegist bestek gevaren te hebben, wist ik: hier in de buurt moet het zijn. Ik zat op de tweede zaling en keek uit over de Stille Oceaan. We voeren noordwaarts en aan bakboord zag ik een rare groep wolken. Die bewogen niet. Ik klom naar beneden en ging overstag – de wind was zuidwest. Ik gaf een gil! Ik had in die enorme oceaan dat hele kleine stipje gevonden, een eilandje kleiner dan Vlieland. Dat was het mooiste moment van mijn leven. Ik voelde een enorme opluchting en grote trots en voldoening. Vanaf toen voelde ik: ik kan niet meer stuk.”

Horizon vol dromen
Kasemier komt op me over als een dankbare man, gelukkig met de kansen die hij heeft gekregen en zelf ook heeft gecreëerd. Hij heeft duidelijk plezier in het vertellen van zijn herinneringen. Eigenlijk hoeft ik hem geen vragen te stellen om hem zijn verhaal te laten doen. Het actieve heeft Kasemier duidelijk nooit verlaten.
Ik vertel hem dat ik hem, toen ik het boek voor het eerst las, zo van de pagina's af vond stralen.
“Dat vind ik leuk om te horen”, is zijn oprechte reactie, zijn wenkbrauwen enigszins opgetrokken als om aan te geven dat het hem ook een beetje verrast.

Ik vraag hem, slechts half serieus, of het toeval is dat hij nu in een plaats woont met het woord ‘haven’ in de naam.
“Nee, dat is het zeker niet”, is zijn stellige reactie. Even denk ik dat de romanticus in Kasemier van zich doet spreken, maar de keuze blijkt te maken hebben gehad met zijn bedrijf in scheepsbenodigdheden, dat hij na zijn wereldreizen was gestart. Daartoe was Almere Haven een geschikte plek. Toch is er nog een reden. “Ik was hotelier in Hoog Soeren, dat ligt in de bossen. Maar ik wil altijd een horizon kunnen zien. En wolken, die zijn ook mooi. Af en toe ging ik vanuit Hoog Soeren naar Elburg, alleen maar om over het water te kunnen uitkijken.” Kasemier sluit kort zijn ogen, blikt even terug in zijn herinnering. Dan: “En kijk, dat daar is nu mijn horizon.” Kasemier draait zijn stoel een stukje en blikt naar buiten. En pas nu zie ik het water. Vanaf de derde verdieping kijkt Kasemier uit over het Gooimeer. De zon doet het kalme water blinken, er drijft een vrachtschip voorbij.
“Ik moet altijd de horizon kunnen zien.”

Een groot deel van zijn leven had Eilco Kasemier een horizon vol dromen: een gezin, een eigen schip, solo varen, een wereldomzeiling. Zijn dromen heeft hij verwezenlijkt, maar zijn horizon heeft hij gelukkig nog. ●

¹Bron: *Alleen rond de wereld* – G. van Straaten

De mogelijkheid overvaren te worden was een ingecalculeerd risico

